

УДК 005.4

JEL F15, P33, O52

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5391-6560>

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-8127-1367>

DOI <https://doi.org/10.17721/tppe.2026.52.5>

Кінаш І.П., д.е.н., проф.

ІФНТУНГ

iryna.kinash@nung.edu.ua

Кашка Д.В., здобувач PhD

ДОСВІД ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ПОЛЬЩІ ТА ХОРВАТІЇ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Стаття присвячена вивченню та систематизації міжнародного досвіду європейської інтеграції Польщі та Хорватії з метою його імплементації в умовах сучасної трансформації України. Вибір цих країн як об'єктів дослідження обумовлений тим, що вони демонструють різні траєкторії інтеграції до Європейський Союз: Польща - як постсоціалістична економіка з відносно стабільним інституційним розвитком, а Хорватія - як держава, що проходила євроінтеграцію в умовах постконфліктного відновлення. Їхній досвід є релевантним для України з огляду на подібність трансформаційних процесів.

Виявлено універсальні та специфічні чинники успішної інтеграції цих країн до ЄС. Встановлено відмінності у процесах. Причиною стало те, що Польща не переживала масштабних воєнних конфліктів у період здобуття незалежності. Це дозволило їй зосередитися переважно на політичних та економічних реформах. Натомість Хорватія проходила процес євроінтеграції в умовах післявоєнного відновлення. Дослідження засвідчили позитивні економічні наслідки вступу цих країн до ЄС.

Узагальнено практичні висновки для України, які можна взяти з досвіду вступу цих країн. Зокрема з досвіду Польщі такі: незворотність реформ та їхня швидкість; розробка ефективних механізмів залучення та використання фінансової допомоги ЄС; забезпечення комунікації з населенням щодо євроінтеграційного процесу, його вимог та можливостей; підготувати механізми утримання та розвитку робочої сили в країні.

З досвіду Хорватії випливає наступне: проведення реформ судів та прокуратури; провадження антикорупційної політики; посилення інституційної спроможності держави; формування довіри міжнародних партнерів; підтримка бізнесу; підготовка до конкуренції на ринку ЄС; відновлення території та інтеграція ветеранів війни в ті сфери діяльності, де найкраще буде використано їх досвід і компетенції.

У статті використано низку загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема, метод аналізу та синтезу, узагальнення, порівняльно-історичний метод, табличний, графічний.

Ключові слова: Європейський Союз, процеси, адаптація, інтеграція, економічні наслідки, реформи, виклики, політика, ринок ЄС, бізнес, умови розвитку.

Постановка проблеми Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується посиленням інтеграційних процесів, що зумовлює необхідність трансформації національних економік і, зокрема, бізнес-структур країн-кандидатів до міжнародних об'єднань. Особливого значення ці процеси набувають у контексті розширення Європейського Союзу, де одним із ключових критеріїв вступу є адаптація економічного середовища та підприємницької діяльності до існуючих вимог. Для країн-кандидатів інтеграція до єдиного ринку ЄС відкриває значні можливості для економічного зростання, підвищення продуктивності та залучення інвестицій. Зокрема, дослідження свідчать, що участь у внутрішньому ринку ЄС сприяє зростанню торгівлі, інвестиційних потоків та конкурентоспроможності бізнесу, а також забезпечує довгострокове підвищення доходів і продуктивності економіки.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що в умовах активізації євроінтеграційних процесів України та набуття статусу країни-кандидата до Європейський Союз особливої ваги набуває аналіз успішних практик інтеграції інших держав. Досвід Польща та Хорватія є цінним з огляду на подібність трансформаційних процесів, водночас він відображає різні моделі адаптації до європейських стандартів - від постсоціалістичної модернізації до постконфліктного відновлення. Водночас недостатня систематизація та адаптація цього досвіду до сучасних умов розвитку України зумовлює необхідність його поглибленого наукового дослідження.

Аналіз останніх публікацій У сучасних наукових дослідженнях значна увага приділяється проблемам адаптації бізнесу до умов європейської інтеграції, трансформації інституційного середовища та розвитку підприємництва. Так, у дослідженнях українських науковців Максимової І., Куриляк В., Куриляка М., Зінчука А., Шаблія А. [1] зроблено акцент на інтеграції потенціалу малих та середніх підприємств у країнах Східного партнерства в контексті Європейської зеленої угоди. Підкреслюється, що адаптація бізнесу відбувається через поєднання інституційної конвергенції, доступу до фінансування та розвитку інноваційних компетенцій, що забезпечує поступове наближення до єдиного ринку ЄС.

У праці Федулової І., Стадник В. [2] розкриті аспекти інтернаціоналізації малого бізнесу в умовах євроінтеграції. Кравчик, Ю., Осіпова Л. [3] узагальнюють економічну політику євроінтеграції України та досліджують аспекти розвитку малого бізнесу. Вчені роблять висновок про те, що в Україні малий бізнес має значний потенціал для успішної реалізації економічної політики євроінтеграції, але цей потенціал недостатньо використовується.

Максимова І., Настасе С. [4] досліджують характеристики та підходи до розвитку кліматично нейтрального бізнесу в Європейському Союзі на основі цифрової трансформації. У роботі відзначається, що інтеграція до екологічних стандартів ЄС вимагає від підприємств значних структурних змін, включаючи модернізацію виробництва та впровадження енергоефективних технологій.

Інвестиційна привабливість українського бізнесу в умовах європейської інтеграції досліджена Зайченко В., Бакуменко С. у праці [5]. Науковці роблять акцент на можливостях підприємницького сектору внаслідок імплементації європейських стандартів та адаптації до вимог внутрішнього ринку ЄС, аналізують яким чином євроінтеграційний курс України визначає перспективи зростання капіталізації вітчизняного бізнесу, забезпечує його стійкість, довготривалу інвестиційну привабливість на фоні воєнних викликів та післякризової відбудови.

Шуба М., Тимофєєва В. [6] досліджують сучасний стан і перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України. Роблять висновок, що Україна має унікальні можливості для розвитку.

Серед зарубіжних науковців виділяємо праці Yusubov I., Csonka A. [7], які досліджують виміри цифровізації пов'язані з експортними показниками малого та середнього підприємництва у межах ЄС. Цифровізація, на думку авторів, дозволяє таким підприємствам охоплювати глобальних клієнтів з меншими капітальними витратами. Zhou W., Krivins, A. Kaze V. В праці [8] роблять акцент на побудові «єдиного цифрового ринку» Європейського Союзу. Polak A., Hartwell C., Sidlo K. [9] розглядаються внутрішні структурні зміни в Польщі та ставлення польських лідерів до ЄС.

Невирішені частини проблеми Попри значний обсяг досліджень процесів розширення Європейського Союзу, недостатньо вивченими залишаються питання імплементації успішних практик євроінтеграції окремих країн з урахуванням їх інституційних, економічних і безпекових викликів.

Метою статті є ідентифікація особливостей національних моделей європейської інтеграції Польщі та Хорватії і систематизація їх інтеграційного досвіду з точки зору його імплементації в умовах сучасної трансформації України.

Методологія дослідження. У статті використано низку загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, які забезпечують глибину та достовірність отриманих висновків. Основними є: метод аналізу та синтезу (при вивченні досвіду обраних країн), порівняльно-історичний метод (для встановлення паралелей між їх досвідом), метод узагальнення (для формування універсальних уроків для України); графічний, табличний (для візуалізації даних).

Практична цінність дослідження полягає у розробленні рекомендацій щодо адаптації ефективних інструментів євроінтеграції, апробованих у Польщі та Хорватії, до умов України.

Результати дослідження Розглянемо шлях Польщі до ЄС. Початок євроінтеграційного курсу Польщі був безпосередньо пов'язаний із політичними змінами, що відбулися у Центрально-Східній Європі наприкінці XX століття. Після падіння комуністичного режиму у 1989 році Польща розпочала перехід від соціалістичної системи до демократичної форми правління та ринкової економіки. Однією з головних причин прагнення Польщі до вступу в Європейський Союз була необхідність забезпечення політичної стабільності та зміцнення державної незалежності після тривалого перебування у сфері впливу Радянського Союзу. Інтеграція до європейських структур розглядалася як спосіб закріплення демократичних цінностей, розвитку правової держави та гарантування безпеки країни [10]. Важливу роль відігравали й економічні фактори. Крім політичних та економічних причин, важливим чинником було прагнення Польщі повернутися до європейського політичного і культурного простору.

Підготовка Польщі до вступу в Європейський Союз супроводжувалася масштабними політичними та економічними реформами. У 1990-х роках було проведено адміністративну реформу. У 1997 році була ухвалена нова Конституція Польщі, яка закріпила демократичний устрій держави та принцип розподілу влади.

Економічні реформи були спрямовані на перехід від централізованої планової економіки до ринкової моделі. На початку 1990-х років уряд Польщі реалізував програму економічної трансформації, відому як «план Бальцеровича». Вона передбачала

лібералізацію цін, розвиток приватного сектору, стабілізацію національної валюти та скорочення державного контролю над економікою. Важливою складовою реформ стала приватизація державних підприємств та створення сприятливих умов для розвитку підприємництва й залучення іноземних інвестицій. Польща також адаптувала національне законодавство до норм Європейського Союзу у сферах торгівлі, конкуренції, екології, захисту прав споживачів та трудового законодавства [10]. Проведення політичних та економічних реформ дозволило Польщі розпочати офіційні переговори про вступ до ЄС. Завершальним етапом євроінтеграційного процесу Польщі став вступ країни до Європейського Союзу 1 травня 2004 року.

Це відбулося в межах найбільшого розширення ЄС, під час якого до Союзу одночасно приєдналися десять держав Центральної та Східної Європи. Важливим кроком на шляху до вступу стало проведення у Польщі загальнонаціонального референдуму 7–8 червня 2003 року. Результати референдуму продемонстрували високий рівень суспільної підтримки євроінтеграційного курсу Польщі.

Розглянемо аспекти вступу Хорватії до ЄС. Процес європейської інтеграції Хорватії був складнішим і тривалішим порівняно з багатьма країнами Центральної Європи. Однією з причин були вимоги Європейського Союзу щодо співпраці з Міжнародним кримінальним трибуналом для колишньої Югославії та проведення реформ у судовій системі й сфері боротьби з корупцією. У 2003 році Хорватія офіційно подала заявку на вступ до Європейського Союзу, а у 2004 році отримала статус країни-кандидата. Переговори про вступ до ЄС офіційно стартували у 2005 році та тривали до 2011 року. Загалом переговорний процес був поділений на 35 тематичних розділів, кожен із яких вимагав окремого виконання критеріїв ЄС. З 35 розділів Хорватія мала 23 початкові контрольні показники в 11 розділах та 104 заключні контрольні показники в 31 розділі. Хорвати оцінили, що їм потрібно було виконати загалом 400 умов [11]. 1 липня 2013 року Хорватія офіційно стала 28-ю державою-членом Європейського Союзу. Важливим етапом стала підтримка вступу громадянами Хорватії під час референдуму, який відбувся 22 січня 2012 року. За офіційними даними Державної виборчої комісії Хорватії, 66,27 % учасників референдуму проголосували за вступ країни до Європейського Союзу [12]. Таблиця 1 демонструє ключові події вступу вищезгаданих країн до ЄС.

Таблиця 1

Ключові етапи вступу Польщі та Хорватії до ЄС

Ключові події вступу Польщі		Ключові події вступу Хорватії	
1	2	3	4
Грудень 1991	Підписано Європейську угоду про асоціацію між Польщею та Європейськими співтовариствами	Жовтень 2001	Підписано Угоду про стабілізацію та асоціацію (УСА)
Червень 1993	Ухвалення Копенгагенських критеріїв ЄС	Березень 2003	Заявка на членство в ЄС
Лютий 1994	Набуття чинності Угодою про асоціацію	Червень 2004	Підтвердження кандидатури
Квітень 1994	Польща офіційно подала заявку на вступ до ЄС	Жовтень 2005	Розпочато переговори про вступ
Липень 1997	Європейська комісія рекомендувала розпочати переговори з Польщею	Червень 2006	Офіційний початок переговорів за розділами

Продовження табл. 1

1	2	3	4
Березень 1998.	Розпочато офіційні переговори про вступ	Червень 2011	Закриття останнього з 35 переговорних розділів
Грудень 2002	Завершення переговорів на саміті ЄС у Копенгагені	Грудень 2011	Ухвалення рішення Європейською Радою про вступ Хорватії до ЄС
Квітень 2003	Підписання Договору про вступ до ЄС в Афінах	Грудень 2011	Підписання Договору про вступ між Хорватією та ЄС
Червень 2003	Проведення референдуму щодо вступу Польщі до ЄС	Липень 2013	Вступ Хорватії до ЄС
Травень 2004	Офіційний вступ Польщі до Європейського Союзу		

Джерело: складено авторами на основі [13,14].

Слід зазначити, що крім внутрішніх реформ, Польща та Хорватія стикалися з необхідністю переконати населення у перевагах вступу до ЄС. Хоча більшість громадян підтримувала євроінтеграцію, у суспільстві існували побоювання щодо економічних наслідків, втрати частини національного суверенітету та зростання конкуренції на внутрішньому ринку.

Матеріали досліджень свідчать про позитивні економічні наслідки вступу цих країн до ЄС. На думку Міністра фінансів та регіональної політики Польщі «присутність Польщі в ЄС є успіхом для громад» [15], адже за час членства Польщі в ЄС економіка країни отримала 175 мільярдів євро. Має місце і зростання ВВП. Так, у рік вступу Польщі в ЄС ВВП на душу населення складало 255,1 млрд дол., а вже у 2024 році - 917,8 млрд дол. (рис.1).

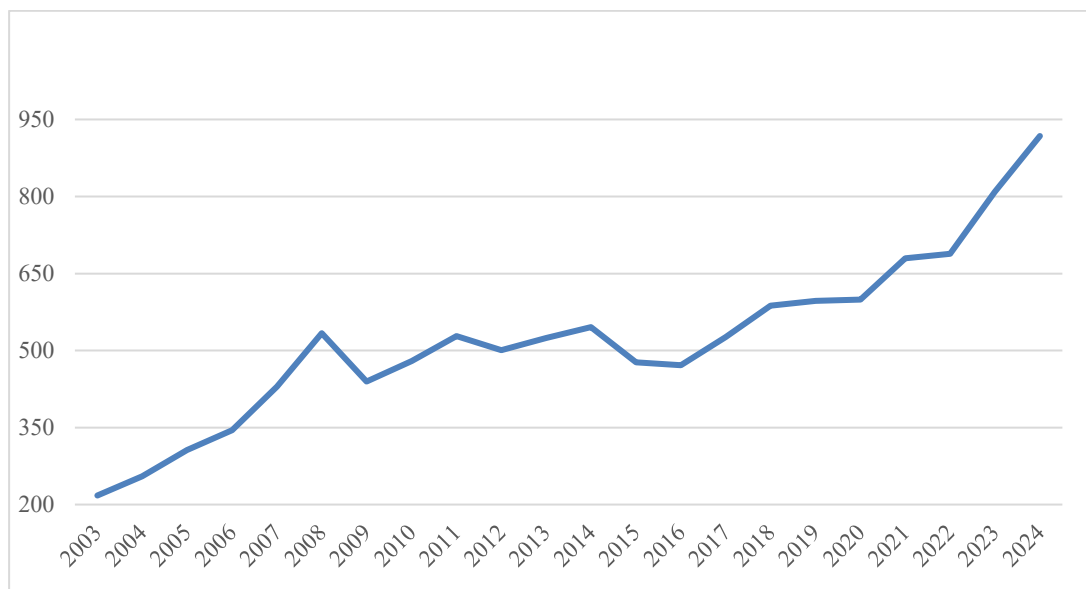

Рис. 1. Динаміка ВВП на душу населення в Польщі, млрд дол. США

Джерело: [14]

Хорватія у рік вступу до ЄС мала ВВП на душу населення 59,9 млрд дол., а вже у 2024 році - 93,0 млрд дол (рис.2).

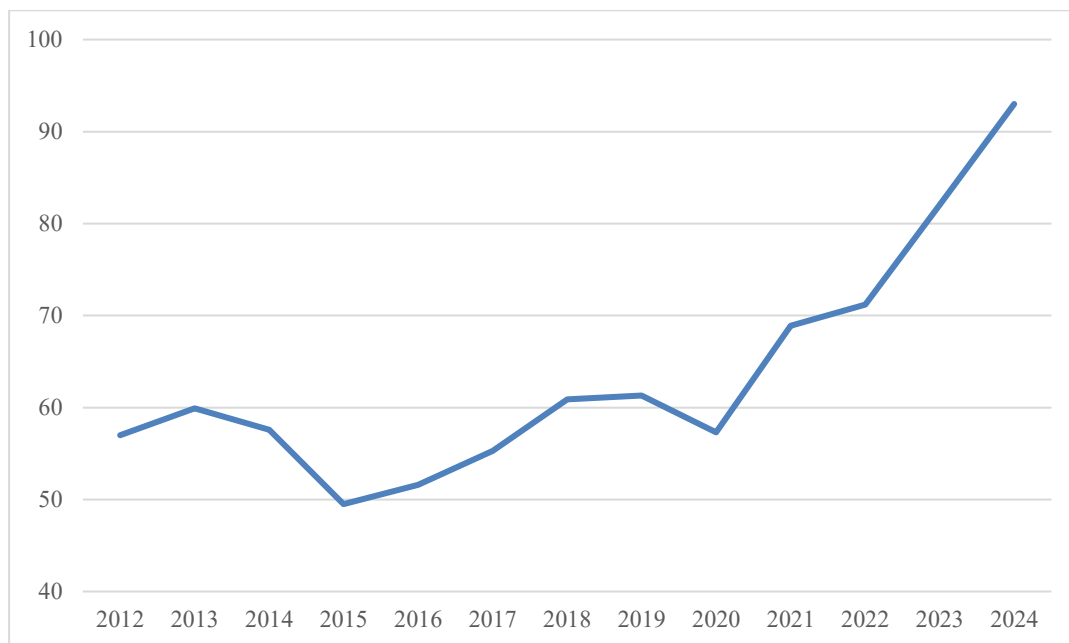

Рис. 2. Динаміка ВВП на душу населення в Хорватії, млрд дол. США Джерело: [13]

Згідно з прогнозом Міжнародного валютного фонду, до 2030 року Польща перевершить чотири розвинені країни за рівнем ВВП на душу населення: Ізраїль, Іспанію, Нову Зеландію та Японію. Прогнозується зростання на 20,7% лише за шість років. Це один із найвищих темпів зростання серед розвинених економік [16]. Для інвесторів це означає, що Польща стає одним з найважливіших розвинених ринків Центральної Європи. Щодо Хорватії, то ВВП у середньостроковій перспективі зростатиме на 2–3% на рік.

Такі відмінності у показниках можна пояснити процесами інтеграції до європейських структур. Польща не переживала масштабних воєнних конфліктів у період здобуття незалежності, що дозволило зосередитися переважно на політичних та економічних реформах. Натомість Хорватія проходила процес євроінтеграції в умовах післявоєнного відновлення. Війна 1991–1995 років спричинила значні людські втрати, руйнування інфраструктури та економічну кризу. Через це Хорватія була змушена одночасно проводити реформи та відновлювати державу після воєнного конфлікту. Окрім того, Польща вступала до ЄС як одна з найбільших країн Центральної Європи з населенням понад 38 млн. осіб, тоді як населення Хорватії на момент вступу становило близько 4,3 млн. осіб [6]. Польська економіка мала більший промисловий потенціал, тоді як для Хорватії важливішу роль відігравали сфера послуг та туризм.

Узагальнимо, які ж практичні висновки для України можна взяти з досвіду вступу Польщі та Хорватії до ЄС. Результати представимо у таблиці 2 та 3.

Таблиця 2

Можливості використання Україною досвіду Польщі на шляху до ЄС

Євроінтеграційні процеси	Характеристика	Урок для України
Проведення реформ	Польща здійснила масштабні реформи у державному управлінні, судовій системі, економіці та антикорупційній політиці.	незворотність реформ та їхня швидкість, оскільки процес вступу вимагає глибоких змін у багатьох секторах
Ефективне використання підтримки ЄС	Польща отримала значну фінансову підтримку від ЄС у вигляді структурних фондів та програм підтримки розвитку. Вона змогла використати ці ресурси для модернізації інфраструктури, підтримки бізнесу та підвищення конкурентоспроможності.	розробити ефективні механізми залучення та використання фінансової допомоги ЄС аби максимізувати її вплив на економічний розвиток.
Суспільна підтримка євроінтеграції	Вступ Польщі до ЄС супроводжувався активною інформаційною кампанією, що пояснювала громадянам переваги членства.	забезпечити комунікацію щодо євроінтеграційного процесу, його вимог та можливостей, щоб сформувати широку підтримку реформ та адаптації до європейських стандартів.
Трудова міграція як виклик	Після вступу Польщі до ЄС багато кваліфікованих працівників виїхали за кордон у пошуках вищих зарплат	підготувати механізми утримання та розвитку робочої сили в країні.

Джерело: складено на основі [17].

Таблиця 3

Можливості використання Україною досвіду Хорватії на шляху до ЄС

Євроінтеграційні процеси	Характеристика	Урок для України
1	2	3
Пріоритет верховенства права	Хорватія отримала найбільше зауважень саме щодо судової системи та боротьби з корупцією	реальна (а не декларативна) незалежність судів; доведення антикорупційних справ до вироків; системна реформа прокуратури.
Політична стабільність і послідовність курсу	Попри зміну урядів, Хорватія зберігала незмінний курс на євроінтеграцію	євроінтеграція має бути надпартійним пріоритетом; важлива спадковість реформ.
Гармонізація законодавства до вимог ЄС	Потребувало погодження 30 переговорних глав, які Хорватія поступово закривала.	потрібна сильна інституційна спроможність держави; координація між міністерствами; підготовка фахівців з європейського права.

1	2	3
Боротьба з корупцією як умова вступу	ЄС жорстко контролював антикорупційні результати Хорватії навіть після формального завершення переговорів	проводити антикорупційну політику; формувати довіру міжнародних партнерів.
Економічна адаптація	Хорватія реформувала державні підприємства, відкривала ринки та підвищувала конкурентоспроможність	дерегуляція та підтримка бізнесу; підготовка до конкуренції на єдиному ринку ЄС; проведення структурних реформ (енергетика, транспорт, агросектор)
Суспільна підтримка євроінтеграції	Перед вступом відбувся референдум, де громадяни підтримали інтеграцію	важлива прозора комунікація реформ; пояснення переваг і ризиків євроінтеграції; робота з євро скептицизмом
Пост-конфліктне врегулювання	Хорватія активно співпрацювала з міжнародними судами та врегульовувала питання війни	міжнародна правова відповідальність і відновлення справедливості; інтеграція ветеранів і відновлення територій.

Джерело: складено на основі [11].

Висновок Досвід Польщі та Хорватії свідчить, що успішна інтеграція до Європейського Союзу можлива за умови проведення політичних, економічних та правових реформ, а також стабільної підтримки євроінтеграційного курсу з боку суспільства. Одним із головних уроків для України є необхідність послідовного реформування державних інституцій та забезпечення верховенства права. І Польща, і Хорватія приділяли значну увагу реформуванню судової системи, боротьбі з корупцією та адаптації законодавства до стандартів Європейського Союзу. Важливим є також економічний аспект євроінтеграції. Досвід Польщі та Хорватії демонструє, що доступ до спільного європейського ринку та фінансових фондів ЄС може сприяти розвитку національної економіки. Після вступу до ЄС ВВП як Польщі, так і Хорватії суттєво зріс. Для України особливо важливим є досвід Хорватії, оскільки процес її євроінтеграції відбувався в умовах післявоєнного відновлення держави. Хорватія поєднувала проведення реформ із відбудовою економіки, інфраструктури та державних інституцій після воєнного конфлікту.

Перспективи подальших досліджень будуть спрямовані на обґрунтування та розроблення ефективних механізмів трансформації національної економіки в умовах інтеграції до Європейського Союзу.

Література.

1. Maksymova, I., Kuryliak, V., Kuryliak, M., Zinchuk, A., & Shabliy, A. (2025). Integration potential of SMEs in the Eastern Partnership countries within the EU Green Deal implementation. *Journal of European Economy*, 24(4), 720–743. <https://doi.org/10.35774/jee2025.04.720>
2. Федулова, І., Стадник, В. (2025). Інтернаціоналізація малого бізнесу в умовах цифрової трансформації та євроінтеграції. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*, (141), 45–58. [https://doi.org/10.31617/3.2025\(141\)04](https://doi.org/10.31617/3.2025(141)04)
3. Кравчик, Ю., & Осіпова, Л. (2022). Економічна політика євроінтеграції України: аспекти розвитку малого бізнесу. *Modeling the Development of the Economic Systems*, (1), 8–14. <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-3-1>

4. Максимова І., Настасе К Європейська модель кліматично-нейтрального розвитку бізнесу на основі принципів цифрування. *Журнал європейської економіки*, т. 23, № 2, 2024, с. 336-52, doi:10.35774/jee2024.02.336.
5. Зайченко, В., & Бакуменко, С. (2025). Розвиток інвестиційної привабливості підприємницького сектору України в умовах європейської інтеграції. *Центрально український науковий вісник. Економічні науки*, (13(46).2), 133–141. [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.13\(46\).2.133-141](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.13(46).2.133-141)
6. Шуба М. В., Тимофєєва, В. О. (2024). Сучасний стан і перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України з Європейським Союзом. *Бізнес Інформ*, (8), 32-38. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-32-38>
7. Yusubov, I., & Csonka, A. (2026). Dimensions of digitalization and SME intra-EU export performance: Panel evidence from the CEE-8 economies. *Economies*, 14(5), 147. <https://doi.org/10.3390/economies14050147>
8. Zhou, W., Krivins, A., & Kaze, V. (2026). Sustainable entrepreneurship and digital legitimacy in the European Union. *Journal of Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 13(3), 388–404. <https://doi.org/10.9770/r4884369628>
9. Polak, A., Hartwell, C. A., & Sidlo, K. W. (2023). Physically present but spiritually distant: the view of the European Union in Poland. *Comparative Southeast European Studies*, 71(3), 300-332.
10. Constitution of the Republic of Poland. <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm>
11. Croatia's EU Accession: Case Studies on Reform and the Transposition of the Community URL: <https://cfr.worldbank.org/sites/default/files/2018-03/EU-Croatia.pdf>
12. Acquis Rezultati. *Državno izborna povjerenstvo. Inačica izvorne stranice arhivirana 25. siječnja 2012.* Pristupljeno 23. siječnja 2012.
13. Офіційний сайт ЄС. Хорватія. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/croatia_en
14. Офіційний сайт ЄС. Польща URL: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/poland_en
15. За час членства Польщі в ЄС економіка країни отримала 175 мільярдів євро URL: <https://surl.li/ibdpai>
16. Прогноз МВФ – Польща обжене Японію, Іспанію та Ізраїль за ВВП на душу населення до 2030 року URL: <https://successful-investing-in-poland.com/imf-forecast-poland-to-overtake-japan-spain-and-israel-in-gdp-per-capita-by-2030/>
17. Найуспішніша інтеграція до ЄС: які уроки з досвіду Польщі може винести Україна URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2025/04/14/7209318/>

References

1. Maksymova, I., Kuryliak, V., Kuryliak, M., Zinchuk, A., & Shabliy, A. (2025). Integration potential of SMEs in the Eastern Partnership countries within the EU Green Deal implementation. *Journal of European Economy*, 24(4), 720–743. <https://doi.org/10.35774/jee2025.04.720>
2. Fedulova, I., & Stadnyk, V. (2025). Internatsionalizatsiia maloho biznesu v umovakh tsyfrovoyi transformatsii ta yevrointehratsii. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*, (141), 45–58. [https://doi.org/10.31617/3.2025\(141\)04](https://doi.org/10.31617/3.2025(141)04) [in Ukrainian]
3. Kravchuk, Yu., & Osipova, L. (2022). Ekonomichna polityka yevrointehratsii Ukrainy: aspekty rozvytku maloho biznesu. *Modeling the Development of the Economic Systems*, (1), 8–14. <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-3-1> [in Ukrainian]
4. Maksymova, I., & Nastase, K. (2024). Yevropeiska model klimatychno-neitralnoho rozvytku biznesu na osnovi pryntsyviv tsyfrovannia. *Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky*, 23(2), 336–352. <https://doi.org/10.35774/jee2024.02.336> [in Ukrainian]
5. Zaichenko, V., & Bakumenko, S. (2025). Rozvytok investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemnytskoho sektoru Ukrainy v umovakh yevropeiskoi intehratsii. *Tsentrlnoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky*, 13(46).2, 133–141. [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.13\(46\).2.133-141](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.13(46).2.133-141) [in Ukrainian]
6. Shuba, M. V., & Tymofieieva, V. O. (2024). Suchasnyi stan i perspektyvy rozvytku zovnishnoi torhivli Ukrainy z Yevropeiskym Soiuzom. *Biznes Inform*, (8), 32–38. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-32-38> [in Ukrainian]

7. Yusubov, I., & Csonka, A. (2026). Dimensions of digitalization and SME intra-EU export performance: Panel evidence from the CEE-8 economies. *Economies*, 14(5), 147. <https://doi.org/10.3390/economies14050147>
8. Zhou, W., Krivins, A., & Kaze, V. (2026). Sustainable entrepreneurship and digital legitimacy in the European Union. *Journal of Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 13(3), 388–404. <https://doi.org/10.9770/r4884369628>
9. Polak, A., Hartwell, C. A., & Sidlo, K. W. (2023). Physically present but spiritually distant: the view of the European Union in Poland. *Comparative Southeast European Studies*, 71(3), 300–332.
10. Constitution of the Republic of Poland. Retrieved from <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm>
11. Croatia's EU Accession: Case Studies on Reform and the Transposition of the Community. Retrieved from <https://cfr.worldbank.org/sites/default/files/2018-03/EU-Croatia.pdf>
12. Acquis rezultati. Drzhavno izbornu povjerenstvo. (2012).
13. Ofitsiyni sait YeS. Khorvatiia. Retrieved from https://enlargement.ec.europa.eu/croatia_en [in Ukrainian]
14. Ofitsiyni sait YeS. Polshcha. Retrieved from https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/poland_en [in Ukrainian]
15. Za chas chlenstva Polshchi v YeS ekonomika krainy otrymala 175 miliardiv yevro. Retrieved from <https://surl.li/ibdpai> [in Ukrainian]
16. Prohnoz MVF – Polshcha obzhene Yaponiiu, Ispaniiu ta Izrail za VVP na dushu naselennia do 2030 roku. Retrieved from <https://successful-investing-in-poland.com/imf-forecast-poland-to-overtake-japan-spain-and-israel-in-gdp-per-capita-by-2030/> [in Ukrainian]
17. Naiuspishnisha intehratsiia do YeS: yaki uroky z dosvidu Polshchi mozhe vynesly Ukraina. Retrieved from <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2025/04/14/7209318/> [in Ukrainian]

I. Kinash, Doctor of Economics, Professor

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

iryna.kinash@nung.edu.ua

D. Kashka, PhD Candidate

THE EXPERIENCE OF EUROPEAN INTEGRATION OF POLAND AND CROATIA: LESSONS FOR UKRAINE

The article is devoted to the study and systematization of the international experience of the European integration of Poland and Croatia with the aim of implementing it in the context of Ukraine's current transformation. The choice of these countries as objects of research is обусловлено by the fact that they demonstrate different trajectories of integration into the European Union: Poland as a post-socialist economy with relatively stable institutional development, and Croatia as a state that underwent European integration in the context of post-conflict recovery. Their experience is relevant for Ukraine due to the similarity of transformational processes.

The study identifies universal and specific factors of the successful integration of these countries into the EU. Differences in the integration processes were established. The reason for this lies in the fact that Poland did not experience large-scale military conflicts during the period of gaining independence. This allowed the country to focus primarily on political and economic reforms. In contrast, Croatia underwent the European integration process under conditions of post-war recovery. The research demonstrated positive economic consequences of EU accession for both countries.

Practical conclusions for Ukraine, which can be drawn from the experience of these countries' accession, were generalized. In particular, the following lessons can be derived from Poland's experience: the irreversibility and rapid implementation of reforms; the development of effective mechanisms for attracting and utilizing EU financial assistance; ensuring communication with the population regarding the European integration process,

its requirements, and opportunities; and preparing mechanisms for retaining and developing the workforce within the country.

The following conclusions arise from Croatia's experience: carrying out reforms of the judiciary and prosecution system; implementing anti-corruption policies; strengthening the institutional capacity of the state; building the trust of international partners; supporting business development; preparing for competition within the EU market; restoring territories; and integrating war veterans into areas of activity where their experience and competencies can be used most effectively.

The article employs a number of general scientific and special research methods, including analysis and synthesis, generalization, the comparative-historical method, as well as tabular and graphical methods.

Keywords: *European Union, processes, adaptation, integration, economic consequences, reforms, challenges, policy, EU market, business, development conditions.*